

випадках призупинено продаж насіння, виписано 1560 обов'язкових до виконання вказівок (про усунення порушень), накладено штрафи в кількості 400. державні інспектори з насінництва виконують контрольні перевірки суб'єктів усіх форм власності, що здійснюють реалізацію насіння овочевих культур.

За даним ґрунтового контролю, проведеного фітотронним методом, велика кількість насіння материнських форм гібридів соняшнику за стерильністю не відповідає нормам ДСТУ 2240-93. З 2000 року простежується чітка тенденція до зниження якості насіння. Це свідчить про проблеми в селекційному процесі. У 2003 році не відповідало вимогам стерильності 36% насіння, у 2004 році - 9%, у 2005 р. – 11%.

Якість насінневого матеріалу багатьох господарств, що виробляється в певних умовах, ще низька. Ураженість рослин у польових умовах залежить значною мірою від рівня насінницької роботи в господарстві. Проте в останні роки за результатами ґрунтового контролю, після проведення фітопрочисток, якість насінневого матеріалу поліпшилась. Цьому сприяло посилення контролю Державної насінневої інспекції, наявність нових відносно стійких до хвороб сортів, поліпшення насінницької роботи.

Система державного насінневого контролю представлена висококваліфікованими, сумлінними, відданими справі спеціалістами. Протягом усіх років існування цієї служби нею було здійснено великий обсяг робіт з організації насінництва і насінневої справи в країні.

Органи насінневого контролю України проводять значну роботу з підвищення якості насіння, чим сприяють підвищенню врожайності та збільшенню обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

Література

1. Маласай В.М., Вергунов В.А. Історія і сьогодення: насінневий контроль в Україні // Насінництво. – 2007. №3, 4. – С. 27-28.
2. Маласай В.М., Вергунов В.А. Історія і сьогодення: насінневий контроль в Україні // Насінництво. – 2007. №5. – С. 26-28.
3. Гаврилянчик Р.Ю. Можливість використання результатів вимірювання біопотенціалів рослин для екологічного моніторингу / Р.Ю.Гаврилянчик, С.С.Улітін, І.В. Савчук // Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми збалансованого природокористування». – Кам'янець-Подільський, 2007. – С. 29-30.

НАСІННЄВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ

Д.М. Паламарчук, студент 1-го курсу спеціальності «Агронія
Науковий керівник – доцент, к.с-г.н. Л.А. Вільчинська
Кафедра селекції, насінництва і генетики с.-г. культур

Провідною галуззю економіки України завжди було й нині залишається сільське господарство, від рівня розвитку і продуктивності якого залежить не

тільки продовольча безпека країни, але й її майбутнє. Нині дослідницька праця з питань селекції в Україні охоплює понад 200 видів рослин.

Згідно з енциклопедичним визначенням, насінництво – це «галузь рослинництва, виробництво сортового і гібридного насіння сільськогосподарських культур». Офіційно «насінневий контроль» – це «система заходів контролю за якістю насіння с.-г. культур»....

В Україні першу контрольну-насінневу лабораторію було створено у 1897 році Київським товариством заохочення землеробства та сільськогосподарської промисловості, яка офіційно застосовувала норми на насіння. За перший рік свого існування лабораторія зробила аналіз понад 1000 зразків насіння, що надійшло від замовників. Першим її керівником був професор Петро Родіонович Сльозкін. На жаль, наукова багатогранна спадщина вченого залишається недостатньо дослідженою й до сьогодні.

Народився П.Р. Сльозкін 1862 року в селянській сім'ї. Закінчив із відзнакою Московську реальну школу за спеціальністю «інженер», а в 1885 році - Петровську сільськогосподарську академію. Після закінчення її був відряджений до Америки для вивчення культури бавовнику з метою піднесення вітчизняної текстильної промисловості. Результатом поїздки стала видана у 1887 році монографія «Культурах лопчатника в Соединённых штатах». З 1889 року викладає в Петровській сільськогосподарській академії, і як кращий відряджається у провідні науково-освітні центри Західної Європи. Петро Родіонович відкрив особливий спосіб вивчення живлення у рослин, що одержав назву «метод ізоляції», наведений у праці «К вопросу о влиянии среды на развитие корневой системы» (1893).

Подальша творча робота вченого багато в чому переходить у ранг державотворення. Спочатку він створює 1894 році Сочинську дослідну станцію й очолює її протягом двох років. З 1898 року приймає активну участь у заснуванні та розгортанні діяльності сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту, насамперед як професор кафедри спеціального хліборобства (землеробства). Петро Родіонович був надзвичайно обізнаною людиною й непересічною особистістю.

Не стало Петра Родіоновича 30 листопада 1927 року, а його справа на ниві насінневого контролю України продовжує жити і удосконалюватися.

Згодом контрольну-насінневу станцію створюються в різних регіонах країни при сільськогосподарських товариствах, дослідних закладах. До 1917 року в країні діяло майже 50 контрольну-насінневих закладів.

Першу вітчизняну селекційну станцію на сучасних українських землях було створено в Харкові 1908 року на чолі з професором П.В. Будріним. За даним містом пріоритет в проведенні 1-го з'їзду діячів із селекції сільськогосподарських культур, насінництва та поширення насінневого матеріалу, що відбувся 10-15 січня 1911 року.

На території сучасної України насінневий контроль був найкраще організований Харківською контрольну-насінневою станцією 1917-1930 рр. Її було засновано у 1906 році Харківським губернським земством при Харківському товаристві сільського господарства і сільськогосподарської

промисловості. Першим керівником її був призначений М.С. Барабошкін, який очолював станцію до 1913 року. На нього ліг увесь тягар становлення установи.

Наступником М.С. Барабошкіна (1913-1915 рр.) став талановитий вчений і організатор сільськогосподарської справи Олександр Алоїзович Яната (1888-1938рр.). Він зумів внутрішню організацію станції вилити в суворі форми: розпорядку роботи, форм бланків, записів, звітів та надрукував їх. Фактично ними з дуже незначними доповненнями й до сьогодні користуються насінневі станції.

З 1915 по 1918 рік станцією завідували Л.А. Носова та К.Л. Вербицький, а з 1918 року її очолив М.М. Кулешов.

Перші правила насінневого контролю у вигляді «Норми оцінки насіння» були опубліковані в 1909 році даною селекційною станцією. У 1922 році М.М. Кулешов конкретизував нормування і видав «Норми оцінки городніх і баштанних культур та «Норми оцінки посівного матеріалу озимих хлібів».

Початком становлення насінництва стала постанова Ради Народних Комісарів «Про насінництво» від 13 червня 1921 року, якою передбачалася невідкладна організація масового розмноження й поширення чистосортного насіння.

Протягом 1920-1922 років Всеукраїнське товариство насінництва об'єднало селекційно-насінницьку роботу на усіх дослідних станціях країни.

У серпні 1932 року при НКЗ СРСР було створено Всесоюзну державну насінневу інспекцію із Центральною насінневою лабораторією, яка фактично вперше розробила єдину методику дослідження насіння та загальнодержавну систему ведення такого виду робіт на основі діяльності республіканських, крайових, обласних, міжрайонних насінневих інспекцій. Методичні й теоретичні питання дослідження насіння здійснював організований М.І. Вавиловим Всесоюзний інститут рослинництва (ВІР) через створений у 1931 році відділ насінництва.

В 1934 році за проектами ВІР та Центральної контрольно-насінневої лабораторії було затверджено 23 загальносоюзні норми на посівні якості насіння зернових, зернобобових і олійних культур.

Перші державні стандарти на якість насіння були затверджені в 1941-1942 рр. і діяли протягом двох десятиріч.

Пізніше було затверджено другий державний стандарт на методи визначення якості насіння (ГОСТ 5055-56), а в 1961-1963 роках нові державні стандарти на посівні якості насіння зернових і багатьох інших культур.

ГЕНОФОНД КАРТОПЛІ, ЙОГО СКЛАДОВІ І ХАРАКТЕРИСТИКА

А.В. Паламар, студент 2-го курсу спеціальності «Агрономія»
Науковий керівник – к.с-г.н., доцент У.І. Недільська
Кафедра селекції, насінництва і генетики с-г культур

Серед сільськогосподарських культур картопля вигідно відрізняється надзвичайною різноманітністю видів, підвидів, груп різновидностей, форм